

Gumman noack har loft skrifva få se om hon hinner. Barnen må alla väl och lilla Arwid växser och frodas samt finner sig väl bland murare målare och snickare på gården, nu må Farbror Snellman tro att vårt Hus börjar se ståtligt ut. – I dag är det härligt och klart väder, efter rängnet i går är det så friskt ute, jag ville så gerna ut till skuru och Dufnäs i dag, få se om min Zachris är mig bevågen. Fru Donner har der ett litet Sommarnöje i år. Donner har rest till *Göthborg* för att bada och sköta sin helsa. Från alla vännerna här har jag många *kärna* helsningar till vår vän, men jag hinner ej uppräknas deras namn. Från Faster skärskilt en kär och vänskapsfull hälsning, vill jag, och har jag, att frambära, får Farbror tid så skrif äfven till henne några rader. Jag skall blifva bref dragare. Lef väl och tänk på oss alla med samma vänskap som hitils, med Sann vänskap förblifver jag alltid en tacksam vän

Eva Hæggström

90 J. A. NORDGREN – J. V. SNELLMAN 24.VII 1843
HUB, JVS handskriftssamling

G(amla) S(venska) P(salm) B(oken) N:o 141.

Försmå ej, Käre Bror, en rad af en, som, i tider, hvilka förgått, haft äran att räkna sig till en ibland vännerna. Ofta har jag ihågkommit Dig och de tider, då vi kamperade tillsammans i NyCarleby. Du minnes väl, hurudan jag den tiden var – en dålig prest. Detta fann väl Du, så väl som ock jag nogsammt insåg detsamma. Du känner ock orsaken mer än väl härtill: brist på sjelfständigt studium vid Universitetet, och tidens
30 neologi, som andats och ännu utandar idel liklukt. Dock har Herren, i sin obegripliga kärlek, sedan ett år tillbaka, så vida öppnat mig ögonen, att jag fått skåda under i Hans lag. Med ett ord: också jag har, mera än förut, börjat besinna hvad min frid tillhör, huru uselt det är att vara blind och dock vara ledare för – blinda, samt att, utan något grundfäste, drifvas, såsom hafsens våg, af ett tomt lärdomsväder. Du förstår. Mera behöfver jag icke tillägga.

Du har, sedan den tiden vi voro tillsammans, skådat fremmande länder, besett mycket, samt återkommit till fosterslandet, der mångt hjerta klappar för ditt väl och intresserar sig för Dig, och likväl ärnar
40 Du åter – såsom Otto anförtrött mig – lemna detsamma. Mig synes, Du icke gör rätt häri, Du sträfvar fort på din bana. Det är väl, allenast detta sträfvande icke vore byggt på idel förnuftiga hugskott. På dessa hugskott har menskligheten dock arbetat sedan Evas tid – med hvad båtnad.? Icke någon sann frid har hon ännu kunnat tillkämpa sig. Denna erfarenhet borde predika *någon* slags lärdom åt tidens koryfeer på det menskliga vetandets slippriga gångstig. Häraf borde redan synas, att *blotta* förnuftets grund står på sanden, som en kommande vindfläkt är tillräcklig att kullstörta. Af allt synes ock att Hegelianis-
50 men lutar till undergång, ehuru den ännu slår sina matta vingslag. Sin nakenhet har den ock för mycket ärligt blottat, och just derigenom väckt fasa och förskräckelse. En reaction är ock icke allenast börjad, utan ock synes densamma öfverallt fortgå.

Allt detta förekommer väl Dig såsom ett barnsligt joller – men besinna dock, käre Bror, om icke något är sannt häraf.

Nu till slut, förlåt mig denna djerfhet att framkomma med föreläs-

Herre Gud om vi ändå hade Honom här, eller om vi vore Honom närmare. Denna önskan har mer än dels blifvit beledsagad med innerligt bedröfvad suck, alldrig hafva vi så allesamman, varit fästade med någon, och alldrig har någon förut eller sedan Magister Snellman förr omfattat oss alla med en sådan vänskap som Mag. Snellman gjort det. Undra ej, att vi alla, som nu en tid börjat hoppas, att få se Mag. Snellman hos oss åter, nu skulle blifva bedröfvade då allt hopp tyckes var ute, att få se denna vår käraste förhoppning gå i fullbordan. Hvad som sker är det bästa – har visserligen erfarenheten mångengång sagt mig, men då det strider mot våra käraste önskningar så har man bra svårt åtminstone för tillfället, att stadigt hålla sig vid denna öfvertygelse,

10

Magister Snellmans lycka och sällhet ligger oss alla om hjertat, och hvem vet om ej Gud i Kuopio, utsett en fristad för vår vän. Kanhända finnes ock der menniskor med varma hjertan som kunna bereda vår saknade vän mången lycklig stund. Måtte Gud höra våra böner och göra vår vän så lycklig Han förtjenar!

Kl. är 1/2 6 på Tisdags morgon, fåglarna sjunga utan för vårt fenster, solen skiner så vakert ner på ena hörnet af förmaksbordet der jag nu sitter och skrifver. Zachris sofver i lilla Sängkammaren, Faster i *Noe Ark*, i lilla *Soffan* på hvilken vår vän så mången gång *setat* glad och förnöjd och gjort oss alla mången lycklig stund. Denna sommar har vi mer än vanligt varit ute och roat oss, så att nu skall jag berömma min goda Zachris, ty Han har gjort sig mycket ledig för att roa oss; också har vi nu en längan tid, haft ett härligt väder. Många förändringar kommer med nästa år att ske i vårt Hus, Faster gifter sig troligen till våren. Huru tomt och huru mycket vi kommer att sakna Henne der på vill jag ej tänka, finge vi blott behålla Henne här i Stockholm så vore det dock en tröst, men, kanhända får äfven hon i från oss, till någon stad eller landsort. så går det, vänner lämna oss, då de hunnit blifva oss som dyrbarast och kärast. Ingen vän blir för *mig* och oss alla, hvad Hon varit der i 17 år. Våra barn för hvilka Fredrique varit i mitt ställe mången mången gång skola förlora mycket mycket mer än vi nu kunna ise och fatta. Jag vill här nyttja ett uttryck som vår goda Mag. Snellman haft i något af sina bref till mig: *Gud välsigne Henne med sin bästa välsignelse!* Thilda Thalin reste från oss i början på denna månad. Hon blef snäll nog i sin *sång och Musik*. Hon trufdes bra och längtar åter till Stockholm, men vi kunna ej taga Henne åter. Faster bor nu i *Noe Ark*, och det är mig bra kärt hafva Henne så nära. Vi sitta i bland tillsammans och språka om både *nytt* och *gammalt* medan alla sofva. Senast i går afton lämnade jag Faster kl. 12. Många ord växlade vi då om vår kära vän Magister Snellman. Ack hvad det är för en himmelens gåfva, att hafva vänner för hvilka man kan öppna sitt hjerta, säga hur man har det och finna deltagande i både sorg och glädje. Blachets flytta från oss till vårn men, ej längre än i Skönbergska Huset här på Gatan; finge jag behålla Faster så nära! – Barnen har varit ute på landet hos Asector Lagerkrantz i åtta dagar och haft mycket roligt. snart är friheten slut för Lotten och Nanna, Skolan börjar den 1:sta Augusti. Fia har hunnit till större frihet. pappa vill ej Hon skall läsa mer, Ängelska fortsätter Hon för Brink ännu, och sedan skall pappa läsa Svänska Gramatiken med Fia. Vi få väl se då det blir. – Fia skulle vist skrifvit nu till Farbror Snellman men ett litet arbete som skall vara färdigt till den 27 dennes då det är vår goda Fasters födelsedag hindrar Henne.

20

30

40

50

ningar för ditt snilles skärpa, och var öfvertygad, att jag städse förblir en (för) ditt väl önskande

Vän
Joh. Ant. Nordgrén

Keppo, d. 24 Julii 1843

91 Z. HÆGGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 25.VII 1843
HUB, JVS handskriftssamling

10

Stockholm, d. 25 Juli 1843.

Käre Broder Snellman!

Ditt sista kära bref af den 17 Dennes har gjort mig ondt och nedstämt mina förhoppningar om skälen och anledningarna för Dig, att tills vidare vara belåten med den exspectanceplats, Du fått. – Jag måste tro 20
hvad Du säger om oförenligheten af din kommande befattning med vetenskapligt lif och vetenskaplig sysselsättning, och nu beklagar jag Dig af hjertat. Det synes genast på ditt bref, hvad skilsmessan kostar på Dig, och jag tyckte, det skulle göra Dig godt att få läsa ett hjertligt bref från min gumma och gumman Noach. Gifve Dig Gud styrka att bära denna nya pröfning med tålmod och undergifvenhet! – Hvad godt deraf kan uppkomma, står icke i mensklig magt att förut bestämma; men under en Försyn, som leder allt till det bästa, står hoppet alltid kvar, och i sjelfva sista stunden synes detta vinka till dig godt mod och 30
god förtröstan. Prof. Nordström, som var så god och var uppe hos mig med muntliga helsningar från Dig, talade om förändrade utsigter, men så mystiskt och förbehållsamt, att jag icke kunde få något bestämdt begrepp derom. Så mycket trodde jag mig dock hafva fattat, att fråga måste vara om fördragning i Consistorium af din ansökning om extra anslag, och, såsom jag i går fick höra genom Strinnholm efter Arwidsson, lärar från Kejsaren sjelf eller hans närmaste hafva till Consistorium ingått befallning att inkomma med rapport om Dig. Något ditåt var det väl, Prof. Nordström äfven tycktes villja gifva tillkänna; men, förmodligen som första verkan deraf uppehöll han sig 40
såsom vid någonting hufvudsakligt, att någon omstämmning försiggått hos den eller dem, som förut satt sig emot föredragningen af din ansökan. – Härmed må nu förhålla sig huru som helst, vi skola lefva på hoppet. Ingenting skulle glädja dina vänner så mycket, som att Du, med ditt varma fosterländska sinne, finge hemma en verkningskrets, som passade dig och kunde blifva till båtad och heder för ditt fadersnesland. – Mörk och kall är vandrigen ut i främmande land. Låtom oss ännu hoppas, att Finnland icke skall förskjuta en af sina mest utmärkta söner, och att Du till sent ändå skall hafva den glädjen att få arbeta för ditt folk och ditt land! – Jag tycker, det kan icke gå annorlunda, och du skall få se, vår Herre har sina vägar med Dig så, att 50
allt slutar på bästa sätt. –

Huru gerna hade vi ej efterkommit din önskan att se H:r Prof. Norström hos oss! – Men huset står under reparation, så att han hade svårt att komma fram genom portgången, och våra rum blifva ännu på 14 dagar icke i ordning. Det var (***) dett, rent och storartadt ansigte.